

مشارکت چشمگیر زنان را در بردارد و بیشتر دست اندرکاران این تشکل‌ها با همت زنان ایرانی گردانده می‌شود. در عرصه هنر نیز شعر و ادبیات حوزه‌هایی بوده‌اند که می‌توان کوشش تأثیر زنان بر آن طی دهه‌های اخیر را ستود.

از سوی دیگر کارگردانی چون رخشان بنی‌اعتماد، ته‌مینة میلانی، مرضیة مشکینی، سمیرا مخملباف و ... مطالبات و مبارزات زنان ایرانی را در عرصه بین‌المللی به نمایش گذاشته‌اند و جهان با نگاه دقیق‌تری متوجه مسئله زنان در ایران شد.

ردپای آثار زنان در همه عرصه‌ها وجود دارد و نشانگر مطالبات آنان در حد و اندازه‌های جهانی است. در سطح کلان اما در کارنامه جمهوری اسلامی نشان تضاد با مسئله زن چه حقوقی و مدنی بحثی است که از روز نخست مطرح بوده و بیشتر چنین به نظر می‌آید که زنان حقوقی را از دست داده‌اند، که به دست نیاورده‌اند. زنان در این سال‌ها بیشتر با حضور فعال و خلاق خود توانسته‌اند راه توسعه و مبارزه را پیموده و در زمینه‌هایی چون حق حضانت و منع ورود زنان به بعضی رشته‌های دانشگاهی یا برخی شغل‌ها موفق به گرفتن امتیازهایی از دولت شده‌اند. بدین معنا با حرکت خرد خود موجب تغییرات کلان شده‌اند.

با این تفصیل و هماهنگی با آنچه در بطن جامعه رخ می‌دهد، انتظار می‌رود که بیش از این‌ها در مورد مسائل کلان و تصمیم‌گیری و تغییرات اساسی در مجامع کشوری در خصوص مشکلات زنان انجام پذیرد.

جمیله میرزا زادگان شیرازی

یادداشت‌ها:

۱. «نواندیشی و مسائل زنان»، فصاحه با دکتر محسن کدیور، مجله زنان شماره ۸۷، ص ۳۷
۲. فرزانه پارسا، «نقش زنان ایرانی در تولید کتاب»، زنان شماره ۸۸، صفحه ۴۶

خاورمیانه پس از جنگ عراق:

شماره ویژه ماهنامه اسپری با

همکاری فصلنامه گفتگو

همکاری فرهنگی میان ماهنامه فرانسوی زبان اسپری و فصلنامه گفتگو که با انتشار شماره ویژه گفتگو با عنوان «مسائل ایران، تجارب جهان» (شماره ۳۴، مهر ۸۱) آغاز شد و با چاپ سه مقاله در زمینه تجارب آشتی ملی در کشورهای مراکش، اسپانیا و بوروندی در شماره ۳۶ گفتگو که شماره ویژه‌ای بود درباره «دموکراسی و آشتی ملی»، (بهمین ۸۱) ادامه یافت، با انتشار شماره ماه ژوئیه مجله اسپری

گفتگو ۱۷۶

به مرحله دیگری گام نهاد. ماهنامه اسپری در شماره مذکور، بخش ویژه‌ای را به مسائل خاورمیانه به ویژه ایران اختصاص داد که تمامی مقالات مربوط به ایران توسط نویسندگان فصلنامه در اختیار آن ماهنامه قرار گرفت. در بخش مربوط به ایران در مجموع شش مقاله از طرف همکاران گفتگو در اختیار مجله اسپری قرار گرفت که تقریباً همگی از طریق بازگویی تجربه ای خاص، به یکی از مسائل روز کشور اختصاص داشتند. به این ترتیب مباحث مربوط به اصلاحات سیاسی و اجتماعی در ایران پس از انتخابات دوم خرداد و چشم‌انداز آتی آن، تغییراتی که در زمینه عمل و در حوزه اندیشه در مسائل مربوط به زنان در دو دهه اخیر به وقوع پیوسته‌اند، تأثیر متقابل حرکت اصلاحی در ایران بر مدیریت شهری و همچنین نگاهی به مسائل قومی و زبانی در ایران محتوای مقالاتی را تشکیل دادند که توسط ماهنامه اسپری منتشر شدند. همچنین طی مصاحبه‌ای، فضای مطبوعاتی کشور در دهه گذشته به طور عام و تاریخچه مختصر فصلنامه گفتگو به عنوان بخشی از این مجموعه مورد بازبینی قرار گرفت که آن نیز در این شماره منتشر شد. ماهنامه اسپری به شش مقاله ارسالی از ایران، چهار مقاله اضافه کرد که همگی به نوعی به بازتاب جنگ عراق در خاورمیانه اختصاص داشتند.

در مقدمه‌ای که مارک الیویه پادیس (سردبیر اسپری) برای این بخش ویژه نوشته است، آشکارا دیده می‌شود که از نگاه اروپائیان، مسائل ایران عمدتاً در ارتباط با کل مسائل خاورمیانه جالب توجه بوده و این توجه، امروز، یعنی پس از جنگ علیه طالبان در افغانستان و صدام حسین در عراق که با مداخله مستقیم آمریکا به وقوع پیوست و به حضور گسترده این کشور در منطقه انجامید، حول پرسشی شکل می‌گیرد که می‌توان آن را پرسش دموکراسی در خاورمیانه نام نهاد. الیویه پادیس مانند بسیاری از روشنفکران منتقد کشورهای اروپای غربی، نسبت به پاسخی که آمریکا به این پرسش می‌دهد، یعنی همان جنگ تمام عیار برای تغییر نظام‌های سیاسی غیر دموکراتیک در منطقه، به دیده انتقادی می‌نگرد و اصولاً نسبت به هرگونه گذار به دموکراسی در یک کشور که بر تغییرات درونزا استوار نیست تردید جدی ابراز می‌کند. در عین حال نه موضع‌گیری سخت وی نسبت به سیاست آمریکا که او آن را «کوته بینانه» می‌داند و نه تردید او نسبت به استراتژی‌های برونزا، مانع از این نمی‌شوند که او در ارزیابی‌اش نسبت به امکانات واقعی تغییرات دموکراتیک در کشورهای منطقه بر اساس استراتژی‌ای درونزا واقع بینانه را کنار بگذارد. دو مقاله‌ای که در این بخش ویژه به جامعه، سیاست و فرهنگ سیاسی در سوریه اختصاص یافته‌اند مبین این واقع‌بینی

هستند. در هر دو مقاله، یکی به قلم لیل وینیل (جغرافی‌دانِ سورِیِ مقیمِ فرانسه) و دیگری نوشته آلکسیس تادیه (استاد دانشگاه پاریس هفت و وابسته فرهنگی اسبق فرانسه در سوریه) نوشته شده‌اند. اولاً به حضور گسترده دولت در سوریه اشاره شده است و دوم به ضعف شدید جامعه مدنی و سیاسی سوریه. هر دو نویسنده بر این مسئله تأکید می‌کنند که ساختار سیاسی در سوریه در دوران حکمفرمایی حافظ اسد به نوعی شکل گرفته است که در آن جایی برای مداخله سازمان‌های غیردولتی - اعم از فرهنگی و سیاسی و حتی اقتصادی - وجود ندارد. لیل وینیل در پاسخ به کسانی که روی کار آمدن بشار اسد و برنامه‌های وی مبتنی بر تقویت بخش خصوصی اقتصادی را مقدمه تغییرات احتمالی سیاسی در سوریه می‌دانند یادآور می‌شود که اولاً دستگاه سیاسی بشار اسد همچنان بر دوش نخبگان سیاسی دوران پدرش استوار است و آنچه به اصطلاح بخش خصوصی نامیده می‌شود، ناظر بر شرکت‌ها و کارخانه‌هایی است که همگی در مالکیت خود بشار اسد و نزدیکان وی هستند و به این معنا مشکل بتوان آنها را بردارهایی برای برآمدن طبقه‌ای جدید که حامل تغییرات سیاسی در سوریه باشد به شمار آورد.

مقاله سومی که اسپری در این بخش ویژه چاپ کرده است، میزگردی است با حضور متخصصان فرانسوی خاورمیانه که به مسائل

عراق بعد از جنگ اختصاص دارد. در این میزگرد نیز، شرکت کنندگان به ویژگی قومی و مذهبی عراق اشاره کرده و بر این نظر هستند که علیرغم نزدیکی برخی نیروهای سیاسی و اجتماعی عراق به حکومت‌های ایران و عربستان، آینده سیاسی این کشور توسط نیروهای داخلی این کشور رقم خواهد خورد. در آخرین مقاله از چهار مقاله‌ای که توسط ماهنامه اسپری به این مجموعه اضافه شده است، زیر مرآت (که مسئولیت همکاری فرهنگی میان اسپری و گفتگو بر دوش وی بود)، به تأثیر حضور نیروهای آمریکایی بر تحولات مرزهای شرقی و غربی ایران اشاره کرده، اما بر این نظر است که علیرغم این حضور و نیز کند شدن روند اصلاحات سیاسی در کشور، درک مسائل سیاسی ایران همچنان از درجه تحولات داخلی آن میسر خواهد بود.

ESPRIT

Le Moyen-Orient après la guerre d'Irak

Pour Esprit, un dossier réalisé par la revue trilingue *Geflegu*

Iran: effervescence sociale et blocage politique

Les féministes à la recherche de la femme musulmane

La guerre en Irak, l'Irak, l'Iran et le Najaf

L'Irak, la nation et l'islam chiite

Interviews: Leila Zuhri Morad, Saharba Morad, Ziba Jabali, Nour

Chahar Raz, Morad Sahebali, Alireza Pajabi, Kian Tashakkoli, Leila Liguat

Lecteur d'un manifeste européen

Abdennour Buhar

Régession américaine

Sandra Hoffmann

L'Europe interpellée

Paul Thébaud

Poèmes d'Auschwitz

Mohamed M. M. M.

Le printemps moussu de la Cas. Les retraités. L'écrit et la transmission. L'écrit de l'économie. Le séisme. L'alliance des musulmans et des chrétiens en Belgique. La parole du roman de Thomas Pynchon. La lecture avec Jean Simon Léves.

Julien 2003

ماهنامه اسپری علاوه بر آن که از همکاری بخش گسترده‌ای از متخصصان و روشنفکران اروپایی و آمریکایی بهره‌مند است، به دلیل تماس گسترده با روشنفکران کشورهای عربی مانند مراکش و تونس و الجزایر و سوریه و عراق، در بازتاب نقطه‌نظرات این افراد نسبت به سایر نشریات منتشر شده در فرانسه فضل تقدم دارد. از این رو، در اینجا باید بار دیگر بر اهمیت این نوع مبادلات فرهنگی به ویژه در شرایط خاصی که خاورمیانه در آن به سر می‌برد، تأکید کرد.

مراد تقفی

کسکو ۱۸۲

شوریه‌شکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی